

Az arab ghanja

Contributed by Flamenco
2007. February 26. Monday 18:42
Last Updated 2007. September 05. Wednesday 22:42

There are no translations available. In az ezzel a cikkel megszak-tom az az dobozok... sorozatot. De kedves kollégáink, Hajás mester egyik kizbeszálására (Soha nem a tenek hajásmodellt dobozba!) reagálva, (Hadd cukkoljam t egy kicsit! Egyébként neki személyes levélben megírtam ezzel kapcsolatos véleményemet.) Így látom hogy talán akkor ideje lenne a nem dobozba a a-tá'knek is valamit káldeni.

A tápus

A ghanja a dauk nagy családhoz tartozik. Habár dau (Dhau, Dhow), mint hajás nem tezett, nem tezik. Ez egy tipikus európai angol gyártási fogalma arab, egyiptomi és indiai hajásoknak, mind a latin ill. a dau vitorlázattal, azaz háromszög vagy dauvitorlával – amik általában kevesb hasonlítottak egymással, mégis sok lokális változatot vitorlázáltak. A legismertebbek a zálák a baghalla, a sambuk és a ghanja. (Akiket a tóma jobban érdekel, azoknak ajánlom B. Landström és W. Mondfeld könyveit.)

A modell

Ennek a modellnek – véleményem szerint – érdekes pályafutása van. Mert 10 évig tartott, míg elkészült, pedig az a teni, s nem dolgoztam rajta tőbbet 300 óránál. A modellt még Magyarországon 1985-ben kezdtem el a párt és a ppen a hajás testtel lettem kész. 1986-ban kivándoroltam Németországba. A kivetkezéskor nem volt idém a hajás modellezzel foglalkozni. A modell 1992-ig a száleim hájazásnak padlásán állmodott, amikor kihoztam és kb. 100 órát dolgoztam rajta. Végül is 1996-ban lett kész.

A modellt W. zu Mondfeld könyve és tervrajza alapján a párt-tetem 1:50 méretarányban, (W. zu Mondfeld: Die arabische Dau) néha ny másdosszal.

A hajás test

Mielőtt folytatom, szeretnék a kivetkezéskor kérésekkel foglalkozni: Fesztett vagy natúra? Ha festett, hogyan? Ha natúra melyek? Mikor és miért az egyik vagy a másik? Pl. a Victory modellje natúra fájba? Látjátok az eredetit Portsmouth-ban? Vagy a Vasa-t Stockholmban? Fesztett vagy natúra fa? Habár a Vasa jelenleg natúrnak néz ki, (a sok száz éves v-z alatti tartázkodás, és a kásá'bbi vegyszeres tartás miatt egészen sőt barna a fa) de a saját idejében nagyon is szá volt. Erről a témáról még beszélnék. Mindenesetre a ghanja szánes (festett) volt. A feldkőzi-tengeri vitorlások számára is tartásra van megoldva. Tehát van szákságunk nemes fára? Természetesen nem! Vagy az anyagátltságeket a egekbe akarjuk hajtani? Akkor vegyünk drága nemes fát és fessük be a ket? Akkor tehát a hajás test. Gerincorrtáke és fartáke egyétt egy 4-5 mm vastag, a bordák 3 mm-es réteges lemezből kifészelve, egymással rakva ragasztva. (Az n. Ásszerak v. Ásszeap-tá mádszer) Az egészen bordázat fejtet re álltva és egy 15-20 mm vastag alapra ragasztva. Most el lehet kezdeni a palánkozást 3x2 mm-es fenyő- vagy hárslecekből. (Az íreg rákák tudják má hogy megy ez, a áres kezdé nyulak olvassanak sok szakirodalmat.) Szép lenne! De! Hogyan lehet a keskeny és hosszú hátsá galériát odaerá'sá-teni? Sehogy! Kásá'bb nem megy! A galéria a test része, vele egyétt kell a párt-teni! A procsak az, hogy ezen a részen már nincsenek bordák! Hova jőnek akkor a palánkiácek? Felmáritek az alaplapon (áptá'lapon) az álltákr helyét az utolsó borda kázzepátá'l. Itt egy fggá'leges segédlapot kell felerá'sá-teni, a pontosan felrajzoltak az álltákr helyét, és odaragasztják az álltákr helyét. Az álltákr oldalaira tudják aztán kifuttatni és ragasztani a palánkokat. Ha a palánkozás kész van, le lehet venni a áceket az álltákr elá'tt, és beragasztani az igazi tákrá't. Ártitek? (A rajzba talán – sá't biztosan – ártetá'bb!)- Rajz: Gh. Galerie1 - Alaplap (s A segédlap3 - Gerinc4 - A leghátsá borda5 - Palánkiácek6 - Átákr7 - Igazi tákrHa a palánkozás a f'fedá mellvádjának a tetejéig kész van, fal kell rakni a dőrzésákat. Berajzolni a v-zvonlat, az alsó részt piszkosférrre festeni. Ha ez megvan, lehet a modellt a gerince álltani, felerá'sá-teni, és megkezdeni a feláptá'tmányeket. Belá'l a bordák felső részét, amik tálnyá'nak a f'fedá'lzeten, ki kell tenni vagy venni, a palánkok belső részét lecsiszolni egy állpalánkozást 0,6 mm-es börtörű csákakat ragasztani. A f'fedá'lzet ágyányá-lásait ká-vá'lá'l felrajzolni, ki

Ács mőretre reszelni. Mivel a fedőlzeti palánk nem a kőzűzűp vonalhoz pőrhuzamosan futnak, hanem á€ mint a moder jachtoknál á€ pőrhuzamosan a fedőlzeti kőlső vonalával, egyenkőnt kell áket mőretre szabni Ács beilleszteni. Ezután az igazi bordákat 2x2 mm-es lőcekből leszabni Ács beragasztani Ács felől a takaróccel (Handlauf) lezűrni. Ezután a kaját Ács a galéria fedőlzeti palánkjait beszabni Ács felragasztani. Elkőszűteni Ács a helyőre rakni a kaját hűtsű keresztfalát (az első keresztfalat egy bordával egyűtt kell kivűgni), a galéria bordáit Ács takaróccel. A kaját kő oldalfala nagyon pontos munkát kűvetel, a 9 db furcsűn kialakűtött arabos ablaka miatt. 1 mm-es rőteges lemez. Ezt csak pontos marógűpen lehet, kőzi lombfűrűssel nem megy! (mind a kilencnek egyforműnak kell lennie!) Áson berendeztem a kaját kűt, kőt koje, egy szekrűny meg egy asztal, de nem muszűj. Miután ez a kő oldalfal szűpen befestve a helyőre van ragasztva, kűvetkeznek a fűfedőlzeti pallás. A hajűoldalak festűsűt menetkűzben lehet kivitelezni. Most mőg egy kevés finom munka. A fűfedőlzeti kő oldalsű, hűtsű Ács elűlsű korlűtai 1 mm rőteges valamint 2x2 Ács 3x3 mm-es lőcekből vannak űsszeragasztva. Festűs utűn a helyűkre ragasztani. Korműnylapűt a zsanűrokkal felerűsűteni. A galéria takaróccel kerek fejű rudak űllnak, amiket 2mm-es kerek pűlcűbűl (fogpiszkű Ács kerek fejű (3 mm) dűszgombostűbűl lehet kőszűteni. A kaját elűlsű fala elő jűn kőoldalt egy-egy rűvid futűpalánk kő-kő rűvid Ács kő-kő hosszabb lőpcsűvel, kűzűpen pedig a gűrbe 3 csigűs kűtűbűk a fű ejtű kűtelőnek. A hűrom ajtűt felerűsűteni. Oldalkűtűlvasakat (0,2 mm-es rőzlemezbűl, rőzkarikűbűl) felerűsűte oldalfalak. Most műr csak a 8 db. 6 fontos űgyű (0,2 mm-es rőzlemezbűl, rőzkarikűbűl) felerűsűte oldalfalak. Terműszetesen az űsszes űgyű kűtűlzetel. 6 db. 1 fontos kőzi űgyű (Drehbassen) a mellűden egűszűti ki a fegyverzetet. A hajűtest kősz. Se csűrlű (Spill), se kapűs horgony (Stockanker) nem volt hasznűlatos, estenkőnt azonban 2-3 kis, max. 1,6 m hosszű tűbbűgű horgony (Draggen) volt a fedőlzeten, ill. a hajűrben raktűrozva. (Hasonlűt a pecűs horgokra.)

űrbocozat, kűtűlzet, vitorlűzat

Sok tapasztalt modellezű, akik műr jű nűhűny modern hajű szuper modellűt megűpűtűtűk, szorongű fűlelemmel bűmulűjk egy hűroműrbocos vitorlűs hajű kűtűlzetűt, ami Ágy tűnik, mintha árlűt pűkok hűlűja lenne. Valűjű azonban Ávszűzadok sorűn kifinoműtűt, űtgondolt, hogy ne mondjam, kiokoskodott rendszer űll műgűtte. Higgyűtek e ha egyszer rűjűtűk az izűre, lelkesedni fogtok egy galeon kűtűlzetűnek szűpsűgűűrt Ács cűlszerűsűgűű fűlelem! Azoknak, akik műr egyszer űtkűzdűtűk magukat egy 3-4 űrbocos hajű kűtűlzetűn, a ghanja kűtűlzetű egyenesen nevetűgesnek fog feltűnni. Valűban! Itt Ács ott egy pűr szűl nevetűgesen vűkony szűrű-tűkűtűl. Szű lehetetlen, hogy a hatalmas szűlnyoműsűnak á€ ami a nagy felűletű vitorlűkat terhelte á€ ellen tudak űllni. Sok estben a hasznűltak űreg, kopott vitorlűkat elűszeretettel, mert nagy viharban inkűbb a vitorla meg a kűtűlzet szakadt, nem az űrboc meg a palánk tűrűtűt! Vitorlűt meg kűtelet mindig meg lehetett foltozni, volt belűlűk tartalűk! Habűr a dauk á€ mint min hosszvitorlűzatű hajű á€ jűval keműnyebben tudtak a szűlre prűselni, mint a keresztvitorlűzatűak, tűbbnyire csak passzűtsűllet, tehűt hűtsűllet vitorlűztak. Azokon a vizeken, ahol a dauk otthon voltak Ács ma is vannak, ma is űl a mondűs: á€Csak árlűtek Ács keresztűnyek (ami valűjűban ugyanaz) vitorlűznak szűl ellen. á€A ghanjűk 2, ritkűbb szűlűrbocot hordtak, amik meglehetűsen extrűm elűre dűltek. Ezekre voltak felhűzva a nagyon hosszű, kőt vagy hűrom darabbűl űsszetoldott vitorlarudak. Mivel a fogűskűtelek (Reffbűnde) teljesen ismeretlenek voltak, ezűrt minden rűdhoz 3 db. kűlűnfűlele nagysűgű vitorla tartozott, amiket a szűlerűssűgtűl fűggűen cserűlgettek. Ágy pl. ennűl a ghan legnagyobb vitorlafelűlet (a fűrűd Ács a besan legnagyobb vitorlűjival) 306 m² volt, a legkisebb (a fűrűdon a besan legkisebb vitorlűja) majdnem ennek tizede 36 m², a kettű kűzűtű sok variűciűval. Az orrűrboc, ami nem is orrűrboc, hanem egyfajta kivetűrűd (Auslegerstange), ami nincs fixen felerűsűtve, hanem a szűlirűnyűtűl fűggűen a jobb vagy a baloldalra kinyűlva, gerendűkon volt megkűtűve. A kűlsű vűgűre erűsűtűt blokkon keresztűl vezetűk a nagyvitorla csűcsűkűtelűt a fedőlzetre.

Tarcsok (Stage) Sok dau egyűlűlűn nem hordott tarcsot, mert az űrbocok extrűm elűre dűltek. Ezen a ghanjűn volt egy fűtarcs, amit kőt nehűz blokkal az orrűkűre erűsűtűtek. Átműrűje megegyezett az ejtűűvel. A besanűrbocnak so tarcsa.

Csarnakok (Wanten)

Amik szintűn nem csarnakok, legalűbbis az Ászak-űrpaj űrtelmezűs szerint, inkűbb oldalkűtűlnek lehetne nevezni. 2 vagy 3 csigűs csigasor (Takil), ahol a futű űg alsű vűge un. pecekkel (Knebel) volt á€ a kűlűnyebb Ács gyors oldhatűsű űrdekűben á€ ű az oldalkűtűlvasakra

erős-tve. A latin vitorlázat hajákon a legáltalbb káttálvág pecekkel volt valahova erős-tve. Á Á A fájárboc 3, a besan 2 pájr csarnakkal volt rágzítve.

Ejtők (Fallen)

A nehéz rudak és vitorlák vastag ejtőket kátteltek meg. A fájajt volt a dauk legvastagabb káttete, sokszor vastagabb, mint a fájtarcs. A dupla fájajt a rádtá az árbocfejben levő kátt csigán keresztül vezetett lefelé, ahol egy nehéz háromcsigás blokkbal (Kardeelblock) és egy nehéz, gárrbe szolgafájbal (Knecht) állás csigasorral volt rágzítve. A besanejtő a fele volt a fájajtnek, ennek megfelelően csak egy csigával az árbocfejben, és kisebb blokkokkal alul. Mivel a patrácok (Pardunen) szerepét is átvették, ezért a daukon nem találunk patrácot.

Nyakláka (Racks)

2 vagy 3 gyángyorsorbal (Korallen) állás nyaklok az árbocot és az ejtőkáttetet (soha nem a vitorlarudat, mint az északi hajáknál!) állták káttá, távolságtartás lácek (Schlieten) nélkül!

A rudak nem hordtak alul nyak- ill. szarvkáttetet és nyakfordít. A fájádnak felül volt 2 fordítja. A vitorláknak volt alul egy-egy csákcsákkáttel (Schot) eláll és hájtul. Egyébként semmi más futkáttélet.

A vitorlák (Die Segel)

A vitorlák általában natúr szá-nak voltak, (kenderbal, kásább lenbal) de az elhasználdástól fágáen kálál nyalatokban. A fájldkái és az Arab tenger társágban a szá-nes, festett vitorlák is nagyon kedveltek voltak. Sáfránysárgájtál a vájrsbarnán keresztül náha majd egészen a feketéig, valamint csá-kosak, ahol az egymás rálvő anyagsávok (Bahnen) váltakozva fehér-piros vagy kék-piros ill. fehér-kék voltak. (Soha nem záld, lávon a práfáta szá-ne!) Sőt mi általbb, sokszor a vitorlák szá-ne az elhasználdás miatt is kálálnbázttt egymástál, valán elfordult, hogy egy szakadt vitorlajt egészen más szá-nak toldalódkarabbal foltoztak meg -s á-gy a dálszaki lezsersák vagy csak szákság - egyfajta bájos pittoreszk megjelenést adott ezeknek vitorlásoknak. Nem beszálve arról, hogy -miután szabványok, normák egyáltalán nem léteztek (mint a kásábbi északi tengeri nemzeteknél, első sorban az angolknál, franciáknál és hollandknál, aki már 1650 áta megprábták a haditengerészetben szabványokat, normákat bevezetni) minden (kalás)kapitány a saját szakállára alakátgatta a káttéletet, s a vitorlázatot "természetesen az adott hajástest lehetőségein belül". A ghanja vitorlájának egyik sajátossága, hogy az alsó lájkáttélszegély vagy lábszegélykát (Fuyliek) nem volt folyamatosan a vitorla szálre varrva, hanem csak mir második varratnál volt bandázsolva. Itt meg kell jegyezni, hogy a szegélykát varrászájt soha nem fáztkál szegélykátlen, hanem mindig csak káttálvették, úgy hogy a varrászájl a szegélykát meneteibe fáztdt! Csodálom, hogy ezt a Marjai által kitalált marhaságot még ennyi idő után sem lehetett kiirtani! (Ha valaki ellátogat valamelyik északi vagy keleti fájldkái tengerparti városba, megnézheti az állreg vitorlásokat!) Még egyszer a kárd Szá-nes vagy natúr? Nagy tiszteláje vagyok Ivan Trtanjónak (egy profi a Bodeni tonál "á Museum Link: images/stories/flamenco/ghanja/http://historische-schiffsmodelle.com/), aki úgy mondja: "ésoha nem festem a modelljeimet! De á egy kálálállás osztály a hajásmodell-áópá-táknék, és mint egy szuper profi hajásmodell-áópá-válémányához a maga názápontjábal joga van. Engem is mindig megragad a 10-15 kálálnfále nemes fájbál ká modellek szápság, amelyek "szerény válémányem szerint " inkább áópá-tájál valában csodálatos ágytálrelmét bizonytják, mint a modellek tártánelmi hásságát. Válémányem szerint azonban, ha az eredeti festett v

Jó napot kívánok: Flamenco